

7. Merkel W. Formal Institutions and Informal Rules in Defective Democracies / W. Merkel, A. Croissant // Central European Political Science Review. – 2000. – Vol. 1, No. 2. – P. 31–48
8. Morlino L. Are there hybrid regimes? Or are they just an optical illusion? *European Political Science Review*. 2009. Vol.1 (2). P. 273–296.
9. Wigell M. Mapping «Hybrid Regimes»: Regime Types and Concepts in Comparative Politics. *Democratization*. –2008. Vol. 15. No. 2. P. 230-250

Скрипник М. С.
*студентка факультету права,
публічного управління та адміністрування
Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського*
**Науковий керівник — канд. держ. упр., доцент
кафедри публічного управління та адміністрування
Вінницького державного педагогічного
університету ім. М. Коцюбинського Юник І. Г.**

ПРАВА І СВОБОДИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ: ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Актуальність проблеми внутрішньо переміщених осіб в нашій державі постала внаслідок російської агресії ще з 2014 року і триває по сьогоднішній день. Але тоді більшість людей залишалися на своїх територіях де проживають. З 24 лютого 2022 року, більша частина українців була змушена покинути свої домівки через повномасштабне вторгнення Російської Федерації. На даний момент, це найбільша криза з переміщенням людей у світі.

Законодавство про соціальний і правовий захист внутрішньо переміщених осіб базується на Конституції України та інших нормативно-правових актах. В державі функціонує широкий спектр інституцій, які здійснюють функції щодо соціального захисту та соціального забезпечення усіх верств населення, зокрема осіб, які потерпіли внаслідок російської агресії. Таким чином, суб'єктами з питань забезпечення прав і свобод ВПО є Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування.

Відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [3] можна виділити такі групи прав ВПО:

1. Права, що забезпечують нормальне фізичне існування:
 - право на створення належних умов для постійного чи тимчасового проживання ВПО (абз. 6 ч. 1 ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод ВПО»);
 - право на забезпечення органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами приватного права можливості безоплатного тимчасового проживання (за умови оплати особою вартості комунальних послуг) протягом шести місяців з моменту взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, а для багатодітних сімей, інвалідів, осіб похилого віку цей термін може бути продовжено (абз. 8 ч. 1 ст. 9 Закону);
2. Права у сфері безпеки :
 - право на захист від примусового внутрішнього переміщення або примусового повернення на покинуте місце проживання (ч. 1 ст. 3 Закону);
 - право на безпечні умови життя і здоров'я (абз. 4 ч. 1 ст. 9 Закону);
 - право на достовірну інформацію про наявність загрози для життя та здоров'я ВПО на території її покинутого місця проживання, а також місця її тимчасового поселення, стану інфраструктури, довкілля, забезпечення її прав і свобод (абз. 5 ч. 1 ст. 9 Закону).
3. Вибірчі права:

Основним гарантованим виборчим правом ВПО є можливість реалізувати своє право голосу на виборах Президента України, народних депутатів України, місцевих виборах та референдумах шляхом зміни місця голосування без зміни виборчої адреси (ч. 1 ст. 8 Закону).

Для того, щоб внутрішньо переміщена особа могла реалізувати своє виборче право без зміни виборчої адреси, вона згідно з ч. 3 ст. 7 Закону України «Про державний реєстр виборців» повинна подати мотивоване звернення до органу ведення Реєстру виборців, який може тимчасово (на період проведення виборів чи референдуму) змінити виборцю місце голосування (виборчу дільницю) без зміни його виборчої адреси. Таке звернення подається до органу ведення Реєстру за місцем знаходження зазначеної виборцем виборчої дільниці або за виборчою адресою не пізніше, ніж за п'ять днів до дня голосування на відповідних виборах чи референдумі [2].

4. Права у сфері адміністративних правовідносин:

- право на звернення із заявою про взяття на облік як ВПО (ч. 1 ст. 4 Закону);
- право на припинення самозайнятості ВПО за її заявою за спрощеною процедурою (без вимог, що застосовуються за звичайної процедури) за місцем проживання такої особи у відповідному територіальному органі державної виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), на підставі довідки про взяття на облік ВПО (ч. 5 ст. 7 Закону);
- право на реєстрацію ВПО юридичної особи (за умов її входження до складу засновників такої юридичної особи) або реєстрацію такої фізичної особи-підприємця за її заявою та спрощеною процедурою (без вимог, що застосовуються за звичайної процедури) за місцем проживання такої особи у відповідному територіальному органі, уповноваженому здійснювати державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, на підставі довідки про взяття на облік ВПО (ч. 6 ст. 7 Закону);
- право на отримання адміністративних послуг за місцем перебування ВПО (абз. 14 ч. 1 ст. 9 Закону).

5. Соціальні права ВПО:

- право на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, на одержання реабілітаційних послуг відповідно до законодавства за місцем проживання (ч. 7 ст. 7 Закону);
- право на отримання матеріального забезпечення, страхових виплат та соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності й від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, безпосередньо у робочих органах Фонду соціального страхування України за фактичним місцем проживання, перебування (ч. 10 ст. 7 Закону);
- право на оплату вартості комунальних послуг, електричної та теплової енергії, природного газу в місцях компактного поселення ВПО за відповідними тарифами, встановленими на такі послуги та товари для населення (абз. 7 ч. 1 ст. 9 Закону);
- право на отримання соціальних послуг за місцем перебування ВПО (абз. 14 ч. 1 ст. 9 Закону);
- безкоштовний проїзд для добровільного повернення до свого покинутого постійного місця проживання у всіх видах громадського транспорту в разі зникнення обставин, що спричинили таке переміщення (абз. 16 ч. 1 ст. 9 Закону);
- отримання гуманітарної та благодійної допомоги (абз. 17 ч. 1 ст. 9 Закону);
- громадяни пенсійного віку, особи з інвалідністю, діти-інваліди та інші особи, які перебувають у складних життєвих обставинах, яких зареєстровано ВПО, мають право на отримання соціальних послуг за місцем реєстрації фактичного місця проживання (ч. 3 ст. 7 Закону).

6. Права на реалізацію своїх трудових прав:

- право безробітної ВПО, яка не має відповідних документів для цих цілей за новим (фактичним) місцем проживання, на визнання статусу безробітного без вимог, що застосовуються за звичайної процедури. Однак застосування такої спрощеної процедури має

і певні негативні для ВПО наслідки, адже до отримання документів та відомостей про періоди трудової діяльності, заробітну плату (дохід), страховий стаж допомога з безробіття таким особам призначається у мінімальному розмірі, встановленому законодавством на випадок безробіття (ч. 4 ст. 7 Закону).

7. Медичні права ВПО можна виділити такі:

-право на забезпечення лікарськими засобами у випадках та порядку, визначених законодавством (абз. 11 ч. 1 ст. 9 Закону);
- право на надання ВПО необхідної медичної допомоги в державних та комунальних закладах охорони здоров'я (абз. 12 ч. 1 ст. 9 Закону).

8. Освітні права ВПО згідно із законодавством України:

- право на продовження здобуття певного освітнього рівня на території інших регіонів України за рахунок коштів державного бюджету або інших джерел фінансування (ч. 9 ст. 7 Закону);
- право на влаштування дітей у дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади (абз. 13 ч. 1 ст. 9 Закону);

9. Сімейні права ВПО згідно із законодавством України:

- право на єдність родини (абз. 1 ч. 1 ст. 9 Закону);
- сприяння органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та суб'єктами приватного права пошуку та возз'єднанню членів сімей, які втратили зв'язок внаслідок внутрішнього переміщення (абз. 2 ч. 1 ст. 9 Закону);
- право ВПО на інформацію про долю та місце знаходження зниклих членів сім'ї та близьких родичів (абз. 3 ч. 1 ст. 9 Закону)[2, с. 127].

Держава робить усе можливе для того аби підтримувати ВПО та ліквідувати наслідки військового конфлікту. Однак, варто зауважити, що забезпечення прав та свобод внутрішньо переміщених осіб потребує значного вдосконалення, позаяк на сьогодні існує ще низка проблем щодо внутрішніх мігрантів, які потребують нагального вирішення.

Література:

1.Ключові засади державної політики у сфері забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : аналіт. зап. URL: <http://old2.niss.gov.ua/articles/2375> (дата звернення: 10.11.2022).

2. Механізм забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: національний та міжнародний аспекти / [С.Б. Булеца, О.І. Котляр, Я.В. Лазур та ін.]; за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О.Я. Рогача; д-ра юрид. наук, проф. М.В. Савчина; к.ю.н., доц. М.В. Менджул. – Ужгород: РІК-У, 2017. – 348 с.

3.Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України № 1706-VII від 20.10.2014 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (дата звернення: 10.11.2022).

Чуприна Я. Б.

студент 34-І групи

Навчально-наукового інституту філології та історії

Глухівського НПУ ім. О. Довженка

Науковий керівник — асистент кафедри історії,

правознавства та методики навчання

Глухівського НПУ ім. О. Довженка Федоров І. О.

СЛУЖБОВА ТА НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ОЛЕКСАНДРА ЛАЗАРЕВСЬКОГО

Українське національне відродження сформувало патріотично-свідому інтелігенцію котра очолила національний рух у лівобережній частині України. За таких умов відбувається поетапне перетворення «етнічно-мовної спільноти», що постала унаслідок втрати